

ZPRÁVY

Z činnosti katedry psychologie a pedagogiky na filosofické fakultě v Brně od května r. 1957 do května r. 1959 (V. Chmelař, B. Bárta, V. Směkal a kolektiv.)

Od druhé poloviny r. 1957 až do současné doby pokračovala katedra psychologie a pedagogiky v plnění pedagogických, vědeckých a budovatelských úkolů z dřívějšího.¹ Katedře přibývá stále více zcela nových úkolů a rozšiřuje se rozsah úkolů, které členové katedry plní průběžně.

Zvýšil se počet posluchačů a oborů, jimž je přednášena psychologie a pedagogika. Katedra vyučuje v současné době 657 posluchačů (psychologii poslouchá asi polovina z tohoto počtu) a školí 1 externího aspiranta. Psychologii jako odborný předmět studuje 21 řádných posluchačů, mimořádně 1 posluchač. V roce 1957/58 bylo na katedře zahájeno fakultativní studium psychologie jako třetího oboru pro výuku školních psychologů. V prvním a druhém ročníku studuje 7 posluchačů. Psychologii a pedagogiku na učitelské větví poslouchá 270 posluchačů z filosofické fakulty a 160 posluchačů z přírodovědecké fakulty. Dálkově studuje pedagogiku a psychologii na učitelské větví 140 posluchačů. Katedra nově obstarává i výuku defektologie, kterou studuje dálkově 24 posluchačů.

Katedra má významný úkol v organizaci a provádění pokusu týkajícího se spojení výuky posluchačů s produktivní prací ve smyslu usnesení ÚV KSČ „O těsném spojení školy se životem a dalším rozvoji výchovy a vzdělání v ČSR.“ Vedoucí katedry prof. dr. V. Chmelař byl ustanoven předsedou komise pro provádění jmenovaného pokusu, nyní je jejím členem. Asistent VI. Směkal je tajemníkem a zapisovatelem komise. Ostatní členové katedry se podílejí na pokuse podle potřeby.

Pracovníci katedry se rovněž zúčastňují práce na některých tématech vědeckého úkolu „Škola a výchova v etapě dovršení socialismu a přechodu ke komunismu“, který je zařazen do státního plánu vědeckovýzkumných prací. Jde o tato témata:

- a) Estetická výchova v předškolním věku (dr. V. Jůva).
- b) Rozvíjení poznání dětí v mateřské škole (dr. L. Monatová).
- c) Estetická výchova na škole spojená se životem společnosti (dr. V. Jůva).
- d) Nové požadavky pro vstup na vysokou školu (participuje prof. dr. V. Chmelař v rámci celostátní komise).
- e) Nové požadavky na odbornou, politickou a kulturní přípravu absolventů vysokých škol z hlediska potřeb společnosti (dr. S. Ryšánek, dr. V. Jůva).
- f) Problematika hry a hraček se zřetelem k rozvíjení manuálních dovedností, poznávacích i volních schopností a myšlenkové činnosti dětí (doc. dr. L. Kolářiková).
- g) Výzkum vzájemných vztahů mezi manuální činností (motorickou činností vůbec) a rozvojem poznávacích procesů, logického myšlení a volních schopností ve výchově a vyučování (doc. dr. L. Kolářiková).
- h) Psychologická problematika vzniku, rozvoje a osvojování pracovních dovedností a návyků (dr. J. Sedlák);
- i) Vliv spojení duševní a tělesné práce na všestranný rozvoj osobnosti dítěte a žáka. Vliv střídání tělesné a duševní práce (dr. B. Bárta, V. Směkal).
- j) Příprava syntetické učebnice pedagogické psychologie se zřetelem k novému úkolu socialistické školy. (Práci vede prof. dr. V. Chmelař, spolupracovníci: doc. dr. L. Kolářiková, asistent V. Směkal a externí spolupracovníci).

Ve školním roce 1957/58 bylo na psychologickém ústavě obhájeno 9 diplomových prací z oblasti dopravy, pedagogické psychologie a klinické psychologie. Práce byly vesměs experimentálního charakteru a přispěly novými poznatky praxi. Ve školním roce 1958/59 bylo obhájeno 6 diplomových prací, které se zabývaly těmito tématy: alkoholismem u mladistvých, jeho příčinami a nápravnými metodami; psychickými faktory hrozících potratů; psychoterapií u nemocných plicní tuberkulosou; řešením vztahu jazyka a myšlení s propracovanou metodou jak využít získaných teoretických výsledků v diferenciálně diagnostické psychologické praxi v psychiatrii a v neurologii; studiem vývoje grafomotorických projevů, který má význam pro pedagogickou praxi; farmakopsychologickou problematikou vlivu psychofarmak na některé duševní procesy.

Deset vyspělejších posluchačů je zapojeno do dvou studentských vědeckých kroužků: 1. do kroužku pro metodické otázky psychologie (řídí dr. B. Bárta) a 2. do kroužku pedagogické psychologie (řídí asistent V. Smékal). Členové obou kroužků referovali o své práci na II. studentské vědecké konferenci, kterou dne 5.—6. května pořádala Vědecká rada a Studentská vědecká společnost filosofické fakulty brněnské university. Přednesli 5 referátů, v nichž sdělili výsledky, které mají význam pro praxi v dopravě a průmyslu, pro praxi zdravotnickou a pedagogickou i veřejně politickou (problematika cikánského dítěte). Tři referáty byly hodnotící komisí odměněny.

Publikační a redakční činnost členů katedry:

- a) Tiskem vyšlo 15 článků, 8 recenzi a referátů, v tisku je 30 článků a recenzi.
- b) Prof. dr. V. Chmelař je členem redakce časopisů Pedagogika, Československá psychologie a Věda a život; členem redakce Spisů filosofické fakulty, členem redakce Pedagogického slovníku; předsedou redakční vydavatelské rady VI. sekce ČSAV, členem ústřední redakční vydavatelské rady ČSAV. Doc. dr. Ludmila Kolářiková je členkou redakce Sborníku prací filosofické fakulty brněnské university. Odb. as. dr. Boleslav Bárta členem redakce Psychologických zpráv a členem popularizační komise redakční rady Sborníku prací filosofické fakulty brněnské university.

Popularizační činnost: prof. dr. V. Chmelař je předsedou sekce pedagogiky-psychologie Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí v Brně a členem výboru téže Společnosti. Tajemníkem subsektu psychologie je odb. asistent dr. Jiří Sedlák a členem předsednictva je asistent Vladimír Smékal. Od r. 1957 přednesli členové katedry asi 400 hodin vědecko-populárních a odborných přednášek, uspořádali Lidovou universitu z psychologie práce a přednášeli v několika dělnických akademích v závodech.

Všichni členové katedry spolupracují s různými institucemi, někteří jsou členy řady odborných komisí. Souhrnný počet u každého pracovníka činí: prof. Chmelař 16, doc. Kolářiková 4, odb. as. Bárta 9, odb. as. Sedlák 3, odb. as. Ryšánek 3, odb. as. Jůva 6, odb. as. Monatová 2, as. Smékal 2.

V r. 1958 navštívili psychologický ústav odborníci ze zdravotnictví, z vojenského leteckého zdravotnictví, z několika vědeckých pedagogických, psychologických a jiných pracovišť z Prahy, Bratislavy a Olomouce.

Ústav si též prohlédl posluchači psychologie z Bratislavy a z Prahy.

Ze zahraničí navštívil ústav prof. dr. M. Rostohar (Jugoslávie), prof. dr. J. Pieter (Polsko), dr. J. Balint (Maďarsko), vědecká pracovnice s. Boslčisová (Moskva).

Katedra psychologie pokračuje nadále v organisaci činnosti psychologů v praxi, s nimiž udržuje těsný styk. V tomto směru se podařilo dosáhnout vyšší organizační úrovně tím, že 25. října 1958 byla v Brně ustavena Moravská pobočka Čs. psychologické společnosti, jejímž předsedou byl zvolen prof. dr. V. Chmelař a tajemníkem odb. as. dr. B. Bárta. Současné byly při pobočce ustaveny 3 oblastní pracovní skupiny, a to ostravská, olomoucká a gottwaldovská.

Ve snaze, aby psychologie co nejvíce sloužila praxi, dala katedra podnět ke zřízení dětské psychologické poradny v Brně. Poradna zahájila činnost 1. X. 1958. Pracují v ní dva psychologové, jejichž úkolem je diagnostikovat a napravovat u dětí (od tří let do ukončení školní docházky) nedostatky a poruchy:

1. mentálního vývoje, 2. didaktického vývoje, 3. postojů osobnosti, 4. morálně sociálních vlastností, 5. emočních reakcí a volních kvalit, 6. struktury a adaptace osobnosti.

Poradna spolupracuje se školami, s rodiči, s orgány péče o mládež, s obvodními pedagogickými poradnami, s dětskými organisacemi a zdravotnickými zařízeními. Kromě ambulantsní služby zasahuje operativně přímo v rodinách, ve školách, v družinách mládeže, v dětských domovech, v pedagogických poradnách atd. Svou praktickou diagnostickou a nápravnou činnost zpracovává také výzkumně. Poradna slouží jako praktické výukové pracoviště pro posluchače psychologie.

Po odborně psychologické stránce vede dětskou psychologickou poradnu prof. dr. V. Chmelař, jeho zástupcem je asistent V. Smékal. O zřízení a vybudování této poradny se zasloužil odb. asistent dr. Boleslav Bárta.

P o z n á m k y:

¹ Sborník prací filosofické fakulty brněnské university, roč. VI-1957, řada filosofická, č. B 4, str. 121—134.